

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om den gammeldanske Rim-Krønike

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om den gammeldanske Rim-Krønike", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 132. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1826_429-txt-shoot-idm1158/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Men siden, der de bare slagte ihjel,
jeg ene regjerede Danmark det,
og kom Mit paa det Torrey

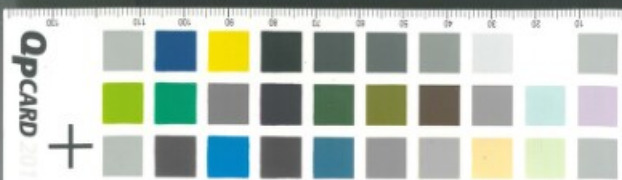
thi tjære er rigtig nok alle Rimene af denne Bygning, men for at finde, det var vel, den sit Wagten, maas man dog have læst hele Kæmpeknud, og ser Selsket med den sedum saa drilge prøvemakke Form, som, ret egentlig stede for Kvær, dog tilstift maas tjære Dobben til alenlange Fig. Vers i Kapibar. Etll.

Disse Rind, mener jeg, er Nok til at vise, jeg ei uden Grund, sætter Afvisere ved alle Skiftes Etæder i Rim-Kæmpeknud, selv hvor de ingentunde siglige kan være Mile-Pale, eller, med tørrer Led, at, hvor Rimet Rifter, der Rifter altid, om ikke Tone, saa dog Dem.

Vil man nu lode det heres ved denne Indledning, da har jeg set intet Andet derimod, end at den endnu er langt fra at kunne forstare alle Rim-Kæmpeknud Etæder, hvad man vel først ser, ved at anatomete Etiken og Led-Beugen, men hvad dog ogsaa paa mange Etæder, Rand og Tone læses ed. I disse Afnit gaar det vil nogenlunde an, fordi deede Bolk dog i Hoved, Sagen altid liges hinanden, men i Mellem Afnit vil det, f. Ex. det ikke passe sig, at give Rimten om Thorild Nødsfor Styld for Alt hvad der, siges i samme Takt, indtil Løddret, Rimet afdrøder den, og selv i første Afnit, hvor dog Alt er anderledes steligt, gaar det ingentunde an, at siære alle Rimene, fra Gumben til Oluf Ingelsøns, over een Kam; thi om man ogsaa kunde komme til Rette med alle de andre, er der dog set intet Udlemme med det gale Venneffte, der gjør sig gal af vitteligt Med, og er ret egentlig Hoved-Branden for alle dem, Debsproget siger om, at de er ikke nær saa gale, som de teber avet om til. Jeg vil spørge enhver de-

dentlig Rim-Smed, paa Vers og Samvittighed, om han træer, enten af femten Smede som Stode Jers digodon kunde gjort Keogene til Amleth's Borg, Stue, eller at han, der gjorde dem som ingen Ting, skal de Rime. Træ ud af Saxon Versfaber, og Kærd dem glædet om paa sit Rime, som man kan spørre Rænnen, hvor han ikke har forstaaet den, at han stude eller bare saa teitet og raadbold, at han, som Grams og Kofos og Fredes Læsemænd, egentlig too stude med hvad han vidste, for ei at snakte over sig? Jeg tør i dette Stykke trostlig soare med et hvidtstet Net, for dem alle; thi det er soleklart af Amleth's Rim, at der kunde ogsaa gaaes Konfæ i den gamle Vers-Bygning, og det ret egentlig naturlige Konfæ, men at det vil havde en Mæster, som der uden for dette Rim, næppe i hele Kæmpeknud, og hvor vel-ekers, findes Spor af. Dette i sit Slags vel magelose Rim er druden ogsaa i Stil og Led-Beug saa propfulde af Egenheder, at her man vel selv de tørreste Spreg, Grandere give os Rim-Smede Net i, at saa naragtigt et Stykke fra Ed. Riden, har man i det Mindste ikke paa Danst ser Nogen til. De der nærmest stude ligne Kam, lide Borg-Stue, er vist nok Ingels Kamp, Kro, men man ser dog stor, at der er drukket med de Evin, Amleth net vilde stude for, men ikke sigge hed, og druden er det vel dog en afgjort Sag, at hvem der een Gang havde staaet saa godt hos Saxon, ikke heller vil spare hans figgendes, hvor der var Saameget at tage af, som der dog unagteslig er, netop paa det Sted i Hæderret, hvor Stærkoder har smidt sin Punder-Sæk, propfuld af de bedste Kul, nogen Rim-Smed vil forlange.

(Fortsættelse.)

Nyt Aftenblad.

Løverdagen

17

d. 29de April 1826.

Kjøbenhavn. Udgivet og forlagt af Ove Thomsen; trykt i P. D. Rishøjings Bogtrykkeri.

Om den gammel-danske Rim-Kronike.

(Fortsættelse; see Nr. 16.)

Det er da ogsaa et af Fædres Misfaaene mellem den ærde Læse og min stivende Ringhed, at vi i det Mindste tredele forke Kssnit, saa Gumbel behøvet sin Gaard, hvor den laas, med Runer, Stenene paa høstiggende Konge-Gole, Amleth behøvede sin Dorge-Stue, og de Dørlige foretoges i Jørgels Kro, som de er Venner til; men det ser jeg forud, der vil ligge et færligt Haas, og stemkraft toster Offe vist paa ingen Maade, at hans gamle, blinde, men derfor hverten vandtellige eller fædlose Faders Dørlige Daglig-Stue skal gjøres til et Dørlige-Kammer i Kampo-Kroen, hvor man toster op for sig med ukendte Bletter, og hvor Starlubber, som finder det for galt, gjør det, som en veen Gansmaal, tværlindret Kampo-Loo, ti Gange gæler. Dog, som sagt, lad dem foretages, som de er Venner til; thi som Rim-Smed solet jeg ikke spødetligt kald til at stikke dem ud, og har de end ikke nok saa fuldtelig, som det kan spæde, Sprog tilfølet, kan de dog godt forsaae hinanden, saa jeg vil kun sige, jeg troer det var bedst, hver holdt sig paa sit Eget, enten det var et Lidt eller Meget.

Mellem Affinnet er det altsaa egentlig, som oftestinger mig den rædligge Gærlings, at Adhederne i Soer, eller gamle Apel, maa have suudet, det

hædte Knonst, at hver Kenge sit sit eget Nøstge, og at der, for at udrette saa store Ting, er brugt det simple, men useitbare Haas-Kaad, at lade hver Kenge have en Rimer aldes, for sin egen Mund; unægtelig et genialt Indfald, men som dog kom ei blot Knud den Store og den Hellig, men ogsaa Valdemarerne og Absalon dyet at faae; thi da Ingen ved Kloster-Løstet kunde forbinde sig til at blive en ordentlig Rim-Smed, kom her en stor Deel an paa et Lykke-Træk, saa det var intet Under, at Raben kom frem til Valdemarerne.

Saa gaar det i Verden: de der havde bygget Risfeert, og forpønet Kælbæren med det gode, gamle Thorvmaanedes Øl, fandt, da de gæstede det, Tønden tom, og fulde troste sig ved, at det spæde Di, der kom bagfter, var Hærlig tilfyne i de nye Reine Kælmure. Glas, der endda var langt fra at blinge saa tiomt som Lødbrogs Krus, da han drak det gamle Dø Skaal i Værmen, og spædede Valdemarerne lide, med sit Raane-Galder:

Tæffen hun maa vel lignes et Glas,
 hvo det giver Giem, han vorber det var:
 Maae det Riin altsomfærd,
 de kësler det altsomfærd. *)

Sæpo, med hvis Kald de gamle Kloster-Venber

*) S. 132. Hoor Fiere de Glas-Rim er, ser man blandt Andet oolauderaf, at man i Trøstereet har tiomt et af dem mit vor, men at Riin mærlode det, for man end fandt Skærene i Rydskand, da Gæpper kan see, hvertan det har liddet. S. 207.

Nyt Aftenblad.

Løverdagen

17

d. 29de April 1826.

Kjøbenhavn. Udgivet og forlagt af Ove Thomsen; trykt i P. D. Røppinge Bogtrykkeri.

Om den gammel-danske Rim-Kronike.

(Oversættelse; see Nr. 16.)

Det er da ogsaa et af Fædres Misfaaene mellem den ærde Læse og min Rivende Ringhed, at vi i det Mindste tredele forke Ksmit, saa Gumbel behøvet sin Gaard, hvor den laas, med Runer-Stenene paa hølliggende Konge-Gole, Amleth behøvede sin Dorge-Stue, og de Dørlige forliget i Jazels Kro, som de er Venner til; men det ser jeg forud, der vil ligge et færligt Haas, og stemkraft toster Offe vist paa ingen Maade, at hans gamle, blinde, men derfor hverten vandtunge eller seledløse Faders Dørlige Daglig-Strue skal gjøres til et Dørlige-Kammer i Kampo-Kroen, hvor man toster op for sig med ukendte Bletter, og hvor Starlubber, som finder det for galt, gjør det, som en veen Gansmaal, tværlindret Kampo-Loo, ti Gange galere. Dog, som sagt, lad dem forliges, som de er Venner til; thi som Rim-Smed solet jeg ikke spødetligt kald til at stikke dem ud, og har de end ikke nok saa fulberlig, som det kan spæde, Sprog tilfølet, kan de dog godt forhaas hinanden, saa jeg vil kun sige, jeg troer det var bedst, hver holdt sig paa sit Eget, enten det var et Lidt eller Meget.

Mellem Afsluttes er det altsaa egentlig, som ofstvinger mig den riksige Giarstning, at Adhederne i Soer, eller gamle Apel, maa have suudet, det

flædt Monnet, at hver Kenge sit sit eget Nøstge, og at der, for at udrette saa store Ting, er brugt det simple, men useitbare Haas-Kaad, at lade hver Kenge have en Rimer aldes, for sin egen Mund; unægtelig et genialt Indfald, men som dog kom ei blot Knud den Store og den Hellig, men ogsaa Valdemarerne og Abfalon dyet at soare; thi da Ingen ved Kloster-Løstet kunde forbinde sig til at blive en ordentlig Rim-Smed, kom her en stor Deel an paa et Lykke-Træk, saa det var intet Under, at Raben kom frem til Valdemarerne.

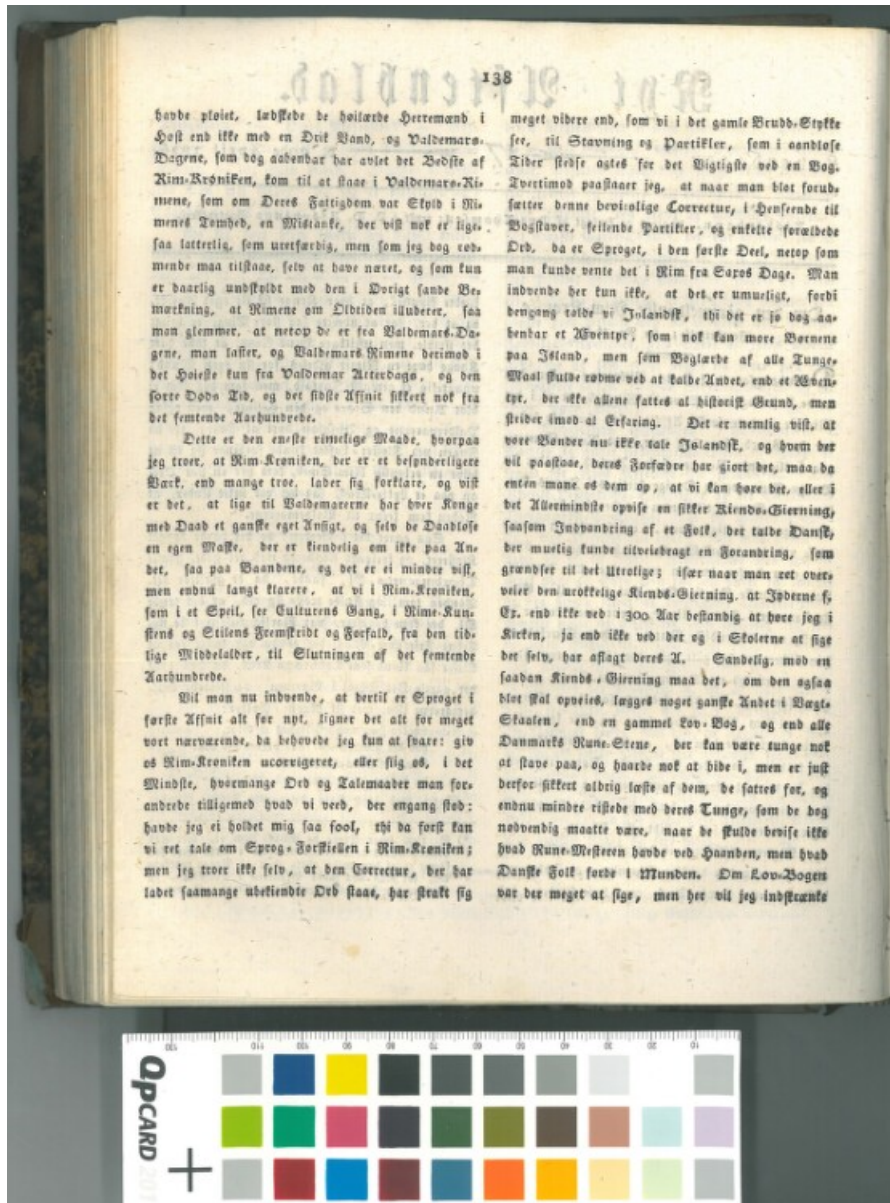
Saa gaar det i Verden: de der havde bygget Risfeert, og forpønet Kildebren med det gode, gamle Thorvmaanedes Øl, fandt, da de gaaede der, Tønden tom, og fulde troste sig ved, at det lynde Di, der kom bagstet, var flærlig tilfyne i de nye Reine Reimurer. Glas, der endda var langt fra at flinge saa tiomt som Lødbrogs Krus, da han drak det gamle Dø Skaal i Værmen, og spædede Valdemarerne lide, med sit Raane-Galder:

Tæffen hun maa vel lignes et Glas,
hvo det giver Siem, han vorber det var:
Maas det Rinn alskomfærst,
de kyster det alskomfærst. *)

Saxo, med hvis Kalv de gamle Kloster-Venber

*) S. 132. Hvor Fiere de Glas-Rim er, ser man blandt Andet omløsdere, at man i Trøstereet har tiomt et af dem mit vor, men at Nogen mærkede det, for man end fandt Skatene i Lykfland, da Gæpper kan see, hvertan det var liddet. S. 207.

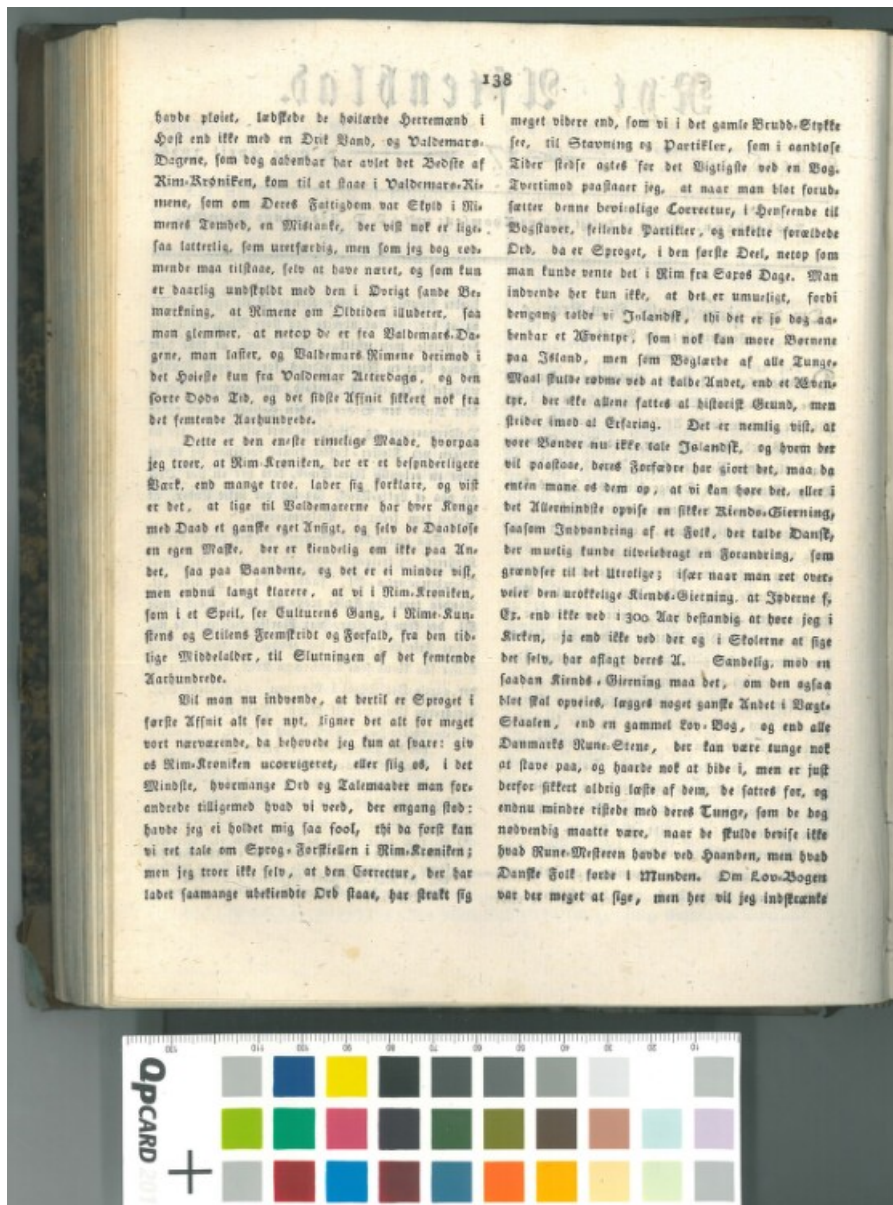
138

havde ploidet, iøvreste de hollænde Herremænd i
 Høst end ikke med en Dødt Rand, og Valdemars-
 Dage, som dog aabenbar har avlet det Bedste af
 Rim-Kroniken, som til at faae i Valdemars-Ri-
 mene, som om Deres Fæstlighed var Etold i Ni-
 mnes Tid, en Mistand, der vist nok er lige
 saa latterlig, som uerfærdig, men som jeg dog end
 kunde man tilføje, selv at have næret, og som kun
 er daarlig undskyldt med den i Dørligt sande Be-
 mærkning, at Rimene om Livtiden iuderer, saa
 man glemmer, at netop de er fra Valdemars-Da-
 gene, man lærer, og Valdemars-Rimene derimod i
 det Høieste kun fra Valdemar Aftredags, og den
 sorte Døds Tid, og det sidste Afsnit sikkert nok fra
 det femtende Aarhundrede.

Dette er den eneste rimelige Raade, hvorpaa
 jeg tror, at Rim-Kroniken, der er et beundreligere
 Bær, end mange troer, lader sig forklare, og vist
 er det, at lige til Valdemars-Dagene har de Konge
 med Daad et ganske eget Ansigt, og selv de Daadløse
 en egen Mægt, der er kiendelig om ikke paa An-
 det, saa paa Vaadene, og det er ei mindre vist,
 men endnu langt klarere, at vi i Rim-Kroniken,
 som i et Speil, ser Culturens Gang, i Rime-Kun-
 stens og Stilens Fremstred og Hørfald, fra den tid-
 lige Middelalder, til Slutningen af det femtende
 Aarhundrede.

Vil man nu indvende, at det vil er sproget i
 første Afsnit alt for npt, ligner det alt for meget
 vort nærværende, da behøvede jeg kun at sære: giv
 os Rim-Kroniken uoverrøret, eller sig os, i det
 Mindste, hvormange Dødt og Talemaader man for-
 ender sig tilgemed hvad vi veed, der engang stod:
 havde jeg ei holdet mig saa fool, thi da først kan
 vi ret tale om Sprog-Forskellen i Rim-Kroniken;
 men jeg tror ikke selv, at den Correctur, der har
 ladet saamange ubekiendte Dødt staa, har frætt sig

meget videre end, som vi i det gamle Brudd-Stykke
 see, til Stavning og Partikler, som i aandelose
 Læse steds agtes for det Vigtigste ved en Bog.
 Forrimod paa snart jeg, at naar man blot forub-
 sætter denne brøialige Correctur, i Hensende til
 Bogstaver, selsende Partikler, og enkelte forvædte
 Dødt, da er sproget, i den første Deel, netop som
 man kunde vente det i Rim fra Sætes Dage. Man
 indvænder her kun ikke, at det er umuligt, fordi
 dengang talde vi Jolandsk, thi det er jo dog ån-
 denbar et Kvæntype, som nok kan mere Børmene
 paa Island, men som Bøglæde af alle Tunge-
 Møst fælte ved at kalde Andet, end et Kvæntype,
 der ikke allene fælte af historisk Grund, men
 stider imod al Erfaring. Det er nemlig vist, at
 vore Bønder nu ikke tale Jolandsk, og hvem der
 vil påskøde, deres Børfædre har gjort det, maa de
 enten mane os dem op, at vi kan høre det, eller i
 det Alreminde opvise en eller Kiendes-Gierning,
 saasom Indvænting af et Folk, der talde Dansk,
 der muligt kunde tilvædebragt en Forænting, som
 grændser til det Utærlige; især naar man set over
 veier den urolige Kiends-Gierning, at Jyderne s,
 Oz, end ikke ved i 300 Aar bestandig at høre jeg i
 Kienden, ja end ikke ved det og i Stolerne at sig
 det selv, har afsagt deres A. Sandelig, med en
 saadan Kiends-Gierning maa det, om den ogsaa
 blot tal opvæde, lægges noget ganske Andet i Bøglæ-
 Skolen, end en gammel Lov-Bog, og end alle
 Danmarks Rune-Stene, der kan være tunge nok
 at have paa, og haarde nok at bide i, men er just
 derfor sikkest aldrig læste af dem, de fælte for, og
 endnu mindre ristede med deres Tunge, som de dog
 nødvendig maatte være, naar de fælte brøve ikke
 hvad Rune-Versteen havde ved Haanden, men hvad
 Danske Folk fødte i Munden. Om Lov-Bogen
 var der meget at sig, men her vil jeg indskrænke

138

høve ploiet, løbte de hollæde Herremænd i Høst end ikke med en Dødt Land, og Valdemars-Dagene, som dog aabenbar har avlet det Bedste af Rim-Kroniken, som til at faae i Valdemars-Nimene, som om Deres Fættigdom var Etold i Ni-mines Tæmhed, en Mistænke, der vist nok er lige saa latterlig, som uerfærdig, men som jeg dog end kunde man tilføje, selv at have næret, og som kun er daarlig undskyldt med den i Dørligt sande Bemærkning, at Nimene om Tidtiden skubder, saa man glemmer, at netop de er fra Valdemars-Dagene, man lærer, og Valdemars-Nimene deimod i det Høieste kun fra Valdemar Aftredags, og den sorte Døds Tid, og det sidste Afnit sikkert nok fra det femtende Aarhundrede.

Dette er den eneste rimelige Raade, hvorpaa jeg tror, at Rim-Kroniken, der er et beundreligere Bæk, end mange troe, lader sig forklare, og vist er det, at lige til Valdemarsene har deres Kenge med Daad et ganske eget Ansig, og selv de Daadlose en egen Mætte, der er kiendelig om ikke paa Andet, saa paa Vaandene, og det er ei mindre vist, men endnu langt klarere, at vi i Rim-Kroniken, som i et Speil, ser Culturens Gang, i Rime-Kunsten og Eilens Fremskridt og Hørfald, fra den tidlige Middelalder, til Slutningen af det femtende Aarhundrede.

Vil man nu indvænde, at det vil er sproget i første Afnit alt for npt, ligner det alt for meget vort nærværende, da behøvede jeg kun at sære: giv os Rim-Kroniken uoverigeret, eller sig os, i det Mindste, hvormange Dødt og Talemaader man foreender tilligemed hvad vi veed, der engang stod: havde jeg ei holdet mig saa fool, thi da først kan vi ret tale om Sprog-Forskellen i Rim-Kroniken; men jeg tror ikke selv, at den Correctur, der har ladet saamange ubekjendte Dødt faae, har frætt sig

meget videre end, som vi i det gamle Brudd-Stykke see, til Stavning og Partikler, som i aandelose Litter seise agtes for det Vigtigste ved en Bog. Forretimod paaheer jeg, at naar man blot forub-fætter denne bevislige Correctur, i Hensende til Bogstaver, selsende Partikler, og enkelte forvædte Dødt, da er sproget, i den første Deel, netop som man kunde vente det i Rim fra Sares Dage. Man indvænde her kun ikke, at det er umuligt, fordi dengang talde vi Jolandsk, thi det er jo dog aabenbar et Kvæntype, som nok kan mere Børmene paa Island, men som Bøglæde af alle Tunge-Præst fattede ved at kalde Andet, end et Kvæntype, der ikke allene fattede al historisk Grund, men stode imod al Erfaring. Det er nemlig vist, at vore Bønder nu ikke tale Jolandsk, og hvem der vil påskøde, deres Børfædre har gjort det, maa da enten mane os dem op, at vi kan høre det, eller i det Alreminde opvise en siller Kiends-Gierning, saasom Indvænting af et Folk, der talde Dansk, der muligt kunde tilvædebragt en Forændring, som grændser til det Utærlige; især naar man set overveier den urolige Kiends-Gierning, at Jyderne s. Or. end ikke ved i 300 Aar bestandig at høre jeg i Rieten, ja end ikke ved det og i Stolerne at sigte det selv, har afsagt deres A. Sandelig, med en saadan Kiends-Gierning maa det, om den ogsaa blot tal opvæde, lægges noget ganske Andet i Bøglæde Skolen, end en gammel Lov-Bog, og end alle Danmarks Rune-Stene, der kan være tunge nok at have paa, og hørde nok at høre i, men er just derfor sikkest aldrig læste af dem, de fattede for, og endnu mindre ristede med deres Tunger, som de dog nødvendig maatte være, naar de fattede bøvise ikke hvad Rune-Bevæere havde ved Haanden, men hvad Danske Folk fødte i Munden. Om Lov-Bogen var der meget at sigte, men her vil jeg indskrænke

mig til det Klæbste, og spørge de Gode, der hørte
 gamle Danske Bøger af to Slægt, om de ikke sin-
 der, at Sproget i Kingoo Palmes ligner meget
 mere Tungs-Moniet, end Sproget i Danske Lov,
 og om de derfor har mindste Tvivl paa, at de to
 Bøger jo er jævnaldrende, eller om de virkelig me-
 ner, at vore Bønder i Christian den Femtes Tid
 talde, som Danske Lov, og har siden forbedret deres
 Sprog, med Ord og Tale-Maader, som Kingoo og
 Andre, som blev fra Sydland, eller gæb i Rusten!
 Hvad mig angaar, da finder jeg det høist naturligt,
 at naar et Bog-Sprog dannes sig, da holde Kim-
 Emedene sig mest til Gølle-Munde, som er hvad
 de vil sene i, og de Lov-Rogge mest til deres egen
 Ven, som er hvad de skal leve af; thi naar Gøl-
 let ikke ser sig selv, da har han udføgt, men
 naar man ikke ser sig selv, da er det netop
 Wand paa Fortøllernes Nolle. Hermed vil jeg in-
 gentunde sige noget Ord om vore gamle Lov-Mænd,
 men kan oplys, hvæser Kimerne til alle Tider,
 naar de ikke, som vi, rimet mest for dem selv, er
 langt omhyggeligere for at tale Folket efter Mæn-
 den, end Juristerne; thi i Dørist er der en højere
 Grund til Forskellen mellem Sproget i Kim, og i
 Lov-Bøger, fornærmelig fra Dørist af, og det er
 den, at Jurister sigesalidit som andre Mennesker
 sige folketigere end de kan. En Kim-Emed, som
 huer noget, maa nemlig for Bøsten være saa ube-
 tydligt et Creatur i Verden, som man vil, og som
 især Lov-Mændene giene anseer ham for, saa maatte
 dog selv de værste Jurister ønske, de havde hand-
 Wand, naar det gjælder om at snakke Folk et Dø af,
 at saa ogsaa hand Ven, naar de engang imellem de-
 høver en, der er doppet i Munden, eller som sig
 Kende op, hvad Folk ikke meer maae sige til hin-
 anden, uden de vil slæmme; thi det er slæts
 Kim-Emed medgivet af vore Herre, der ikke vilde

gjøre ham til Selvharn, at kunne, liget naar han
 er udsæret, tage Føllet Døbene af Munden, og sæ-
 re dem i Prænt, som ingen Ting, medens andre
 velstærkede Folk maae for det meste nøies med at
 sige ud af andre Bøger, og det sildste af Her-
 medes, de Kim saa hald om hald kan overføre. Da
 Taler nu her paa den ene Side er om Jydsk Lov,
 der naturligvis er skrevet af Folk som havde høst
 siden, ikke Danske Lov-Bøger, og paa den anden
 Side om Kim-Kensler, der aensynlig er begyndt
 af Emede, som Værdommen ikke trykede, saa mener
 jeg, det er høist naturligt, at vi ikke finder vore
 Dønders Sprog i Lov-Bøger, men noget saa
 nær i Kim-Kenslerne; noget saa nær, siger jeg;
 thi fuldtig finder vi det ikke, som heller ingentunde
 var at vente, deels fordi Emedene, saavel som Ki-
 mene, paa Kmetts nær, var temmelig smaa, deels
 fordi vore Bønder ogsaa, hvor langsomt Sigt end
 gaar, dog har forandret deres Sprog noget i 600
 Aar, og endelig fordi det var skrevet Bøst paa In-
 gel-Sachsisk, maaske ogsaa paa Islandsk, forend
 paa Dansk; thi at de Danske Kim-Emede ikke er
 ganske fide for den Tid, imellemhander at prale lidt
 med fremmede Bjer, det har Erfaring lært. Vi
 finde i Dørist, hvad vi maae vente i en Tid, der
 ikke ser paa Etæren, men paa Kiernen, ei paa
 Pynken, men paa Kroften: uovede Hænder, hældte
 Sammensætninger, og hovedsagde Dørgange, som
 forudlatter, at Læseren hører hvad han ser, mange
 Substantiver, færre Verber, endnu færre Adjectiver,
 mest forte, og saa saa Prænominer, Adverber og
 Conjunctioner som mangt. Saaledes er Folke-
 Taler i Affect, og saaledes maae de første Bøerne
 Kim ses ud. Etjelds Kim f. G, er hvad vi maatte
 kalde en lidet lid, men syndig, kraftfuld Indfæst
 paa den bedste Konges Minder-Mækt. Man hør:
 Dit har paa Kønning at have ett Sæt

mig til det Klæbste, og spørge de Gode, der kendte
 gamle Danske Bøger af to Slægt, om de ikke sin-
 der, at Sproget i Kingoo Palmes ligner meget
 mere Tungs-Moniet, end Sproget i Danske Lov,
 og om de desfor har mindste Tvivl paa, at de to
 Bøger jo er jævnaldrende, eller om de virkelig me-
 ner, at vore Bønder i Christian den Femtes Tid
 talde, som Dansk Lov, og har siden forbedret dets
 Sprog, med Ord og Tale-Maader, som Kingoo og
 Andre, som blev fra Sydland, eller gæb i Rusten!
 Hvad mig angaar, da finder jeg det høist naturligt,
 at naar et Bog-Sprog danner sig, da holde Kim-
 Emedene sig mest til Gølle-Munde, som er hvad
 de vil sene i, og de Lov-Røge mest til deres egen
 Ven, som er hvad de skal leve af; thi naar Jøl-
 let ikke serstaaer Kimmen, da har han udsoigt, men
 naar man ikke serstaaer Loven, da er det netop
 Wand paa Fortøllernes Nolle. Hermed vil jeg in-
 gentunde sige noget Ord om vore gamle Lov-Wand,
 men kan oplys, hvæser Kimerne til alle Tider,
 naar de ikke, som vi, rimet mest for dem selv, er
 langt omhyggeligere for at tale Jøllet efter Wan-
 den, end Juristerne; thi i Dorrigt er der en høbere
 Grund til Forskellen mellem Sproget i Kim, og i
 Lov-Bøger, fornærmelig fra Dorrigt af, og det er
 den, at Jurister sigesalidst som andre Mennesker
 stude folkeligere end de kan. En Kim-Emed, som
 huer noget, maa nemlig for Vesten være saa ube-
 tydligt et Creatur i Verden, som man vil, og som
 især Lov-Vandene giene anser ham for, saa maatte
 dog selv de tørreste Jurister ønske, de havde hand-
 Wand, naar det gjælder om at snakke Jøllet et Dø af,
 atisaa ogsaa hand Ven, naar de engang imellem des
 høver en, der er doppet i Wanden, eller som Jøl-
 let op, hvad Jøllet ikke meer maae sige til hin-
 anden, uden de vil slænnes; thi det er slægtis
 Kim-Emed medgivet af vore Herre, der ikke vilde

gjøre ham til Selbarn, at kunne, især naar han
 er udsuoret, tage Jøllet Døbene af Wanden, og sæ-
 re dem i Prænt, som ingen Ting, medens andre
 velstudeerte Jøllet maae for det meste nøies med at
 stude ud af andre Bøger, og det sildoste af Herre-
 medes, de kun saa hald om hald kan overføre. Da
 Taler nu her paa den ene Side er om Jydsk Lov,
 der naturligvis er skrevet af Jøllet som havde Jøl-
 let, ikke Danske Lov-Bøger, og paa den anden
 Side om Kim-Kemiten, der aensynlig er begyndt
 af Emede, som Værdommen ikke trykede, saa mener
 jeg, det er høist naturligt, at vi ikke finder vore
 Jyders Sprog i Lov-Bøger, men noget saa
 nær i Kim-Kemiten; noget saa nær, siger jeg;
 thi fuldtig finder vi det ikke, som heller ingentunde
 var at vente, deels forbi Emedene, saavel som Ki-
 men, paa Kmetts nær, var temmelig smaa, deels
 forbi vore Bønder ogsaa, hvor langsomt Sigt end
 gaar, dog har forandret deres Sprog noget i 600
 Aar, og endelig forbi det var skrevet Bøder paa In-
 gel-Sachsisk, maaske ogsaa paa Jølandsk, forend
 paa Dansk; thi at de Danske Kim-Emede ikke er
 ganske fide for den Jøllet, imellemhande at prale lidt
 med fremmede Jøllet, det har Erfaring lært. Vi
 finde i Dorrigt, hvad vi maae vente i en Tid, der
 ikke ser paa Etæren, men paa Kiernen, ei paa
 Pynten, men paa Kroften: uovede Hænder, hældte
 Sammensætninger, og hovedsagde Dørgange, som
 forudlatter, at Læseren hører hvad han ser, mange
 Substantiver, færre Verber, endnu færre Adjectiver,
 mest forte, og saa saa Prænominer, Adverber og
 Conjunctioner som mangt. Saaledes er Folke-
 Tolen i Affect, og saaledes maae de første Stævne
 Kim ses ud. Etjelds Kim f. G, er hvad vi maatte
 kalde en lidet lid, men syndig, kraftfuld Jøllet
 paa den sidste Konges Mindes-Mækt. Man hør:
 Dit har paa Kønning at have til Gø:

bre paa Tanker, da kniber det, da glæder det især om at finde Det, som, uden at kræve nye Tanker, kan fylde op i Linien, og da faaet Verber som Substantiver er for blotagige til at være blot Hvide. Salk, saa hyrer man sig Hjælpe. Trepper til den daglige Tjeneste, af det Stogs Folk, der har hjemme Alvergne, og tjener for Potentater med eet Par Sker. Sæltes det gaare det i aandeligt, altsaa aandeligt livløse, Dage ganske naturligt til: paa det jeg vilde at—Da, bliver sag paa Nøder, at stem (ofte og idelig) maa hjælpe sigsaavel til et Bæst, som til en Præsten; og, folk sagt, at Eilen bliver saa færdige og færdige, som Kong Albrecht sentem alenlange Radnietz, Etind, hvis Lyd vil nok ei, som Kampen. Wisens Gviden-Epste, faar for at at fælle, men hvis deiste Skiened da ogsaa er en saadan Epistebørger. Wittigheit!

Om Theater-Costume.

af Tiedts Dramaturgische Blätter, 2tes B. 1826.
 Men hører i vore Dage det Derb Costume, idelig givnede af Skuespil, Pindere, Recensenter, Directorer og Skuespiller; med dette Derb raser elster dader mæng man veler ved Hjælp af det de forskellige Theaters Fortin; og dog, saa megen Umag sig har gjort mig, har jeg aldrig kunnet fæstne efter, hvorhen man da egentligen fæter dem, om man er stand til at noare det foresatte Maal eller, hvis man nøder det, om man da virkelig har vundet noget, eller vorehøvedet noget som helst, derved.
 At man i Dragterne glee Forskiel paa Lykspil og Søgespil, alder og upre Tid, militair og bogrettig Klædning, at man ikke lader Romeren træde frem som Lyk, er meget naturligt, og man

begynde alt tidligt, naar kun Theaters Evner, nogenlunde tillode det, at tage Hensyn til denne Forskiel. Directionens Uformuenhed paa den ene Side, Bane og Jordom paa den anden, og endeligen ogsaa Uvidenhed, vare Skjeb i, at Dragterne fælden eller salk aldrig kunde tilfredsfulde lærde Dine. Selskabet man havde havet sig til Smag, og ofte fremstillede Bønderpiger og Fruentimmer af lavere Stand i rigte Dragt, end Sandheden fordrede, sielnde man i Ridder, Skjoldene ikke noie mellem de forskellige Aarhundreder, lod Hielm og Hjerne, Kapper og Skierf helere rette sig efter Theaters Tare, end Kuberede Kufftamer, Kobberstik, eller endog Eigtene, for ikke muligen at fæde an med Costume i Aar 1109, naar man netop havde en Dragt i Fortraad, der omtrent lignede dem, der bared i Aaret 1500. Saadan var navnlig den Beelinge Theaters ueristiske Tilstand, da Engel var Directeur. I Hamburg saar det under Schredder ikke bedre, ja maaske endnu værre ud; i Wien var man paa samme gale Vel, og har fets i vore Dage ikke gjort betydelige Fremstred. Hvoormeget man i London er tilboge har jeg andersted bemærket, og i Paris gior man sig for det mest alenUmag med den romerke Dragt og lader iøvrigt ogsaa her fets være lige. Iffand det grunlige Lydssand har man i de nyeste Tider ved nogle Skuepladse uddannet ogsaa Klædnings-Lærdommen, og bilder sig ikke lidet ind deraf.

Da Europa ved Schafpenes Tider fik sit første viefelige Theater (thi strengt regnet kunne vi intet egentligt Theater antage tidligere, og dette endda kun i England) var den herskende Dragt endnu malerisk, Nationerne havde endnu meer eller mindre eidenemmelige Nationdragter, og da det rige London, som Søslad saar Mennesker af alle Stater i sin Haven, saa er det begjærligt, at de

